

Wetters Wlan Zoetendal natuur van Frysket Gea.
2 groepen ± 1 1/2 à 2 uur. koffie tusschen.

Ik wil u het een en ander vertellen over deze kerk en haar geschiedenis ook de klokken komen aan de beurt. Wilt u wat vragen? Doe dit dan gerust, u hoeft niet te wachten tot ik uitgepraat ben.

Katlijk ontstond rond het jaar 1300 aan de oevers van de Tjonger zo'n 2 km zuidelijker dan waar het nu ligt. De mensen leefden van de visvangst. 1309 voor het eerst op de kaart. Rond 1200 ontbren

Toen in de Middeleeuwen er een nattere en koudere periode aanbrak verhuisden veel mensen naar het hoger gelegen Katlijk van tegenwoordig (waterlossing). Oudrand, Katlijk, Natwoud.

Kerkelijk viel Katlijk onder het klooster van Nes bij Akkrum alwaar zo rond 1530 werd besloten dat er in de kontreien van Katlijk een kerk moest komen. Bisdom Groningen 156 klooster klaar kom p-2 a b.

De man die dat moest realiseren was Thydardus Hyedonis, een man met een prachtige Latijnse naam, maar vandaag de dag zouden wij hem Tiede Hiddes noemen. Hendrik Smeynk.

Rond 1550 was de kerk klaar en was dus eerst een R.K. kerk.

In 1580 vond de beeldenstorm plaats, u weet wel dat was de omkeer in de 80 jarige oorlog, en toen het noordelijke zogeheten Friese land vrij van Spanjaarden was, besloten de Staten van Friesland dat het officiële geloof voortaan het protestantse was. De laatste pastoor, de Heer Jacob Wigeri mocht toen kiezen; Hij werd dominee of hij kreeg een klein pensioen of anders moest hij maken dat hij wegkwam, hij ging terug naar Groningen in 1581 overleed hij.

1550 klopt dus niet, zie Corpus Roemeling - laatste p

De Katlijker pastoors werden niet door het klooster van Nes betaald. De Parochie van Katlijk moest hen onderhouden, maar omdat die erg arm waren kwam daar niet veel van terecht zodat de pastoor ook boer was, een van de eerste deeltijdwerkers dus!

De kerk is een Éénbeukig gebouw met een tongewelf en zware houten balken die nog origineel zijn, aan de inrichting van de kerk kan men de armoede van deze streek wel aflezen.

De enige opsmuk bestaat uit de sleutelstukken onder de balken die met een laat Gotisch motief zijn gesneden. De eenvoud staat in schril contrast met de kathedralen van bijv. Den Bosch of Maastricht.

In de muren ziet u enkele nissen, de rechthoekige nis werd gebruikt om liturgisch vaatwerk op te slaan zoals avondmaalschalen en bekers. De korbbochtige nis kan bedoeld zijn als ornament maar kan ook een overblijfsel zijn van een vroegere ingang, de kerk had in haar begintijd namelijk 3 ingangen, de ene bent u doorgekomen, de andere 2 zaten in

de west muur en de zuidoost muur. In het koor zit nog een kleine nis, daarin werd soms een dodenlantaarn geplaatst.

De preekstoel stamt uit de 17^e eeuw zo ongeveer van 1650.

Voor de restauratie van de kerk in 1978 hing de preekstoel in het koor aan de oostelijke muur. Om de kerk multifunctioneel te maken werd de preekstoel verplaatst naar waar hij nu hangt ook kwamen er toen stoelen in plaats van banken. *groene banken - grijze vloer met kobaltroze - hoekje*

Voor de restauratie had de preekstoel een oudroze kleur, in mijn herinnering was hij zwart.

De preekstoel werd niet weer geschilderd, wij vonden hem zo veel mooier. Het schilderen van preekstoelen en banken stamt uit de tijd van Napoleon, die moest voor zijn oorlogvoering veel eikenhout gebruiken, denk maar aan al die wagens en onderstellen van

naam belasting

kanonnen. Hij hief daarom belasting op eikenhout maar door het te schilderen was het meestal niet meer herkenbaar. *doorfont wand uit hem kun*

De kerk kende oorspronkelijk geen portaal, het toilet en vergaderruimte zijn later aangebracht evenals het mooie orgel dat u boven ziet staan, het is gebouwd in 1982 door ene meneer Mense de Ruiten uit Groningen en heeft een prachtig geluid.

mid de

De Herenbanken die u achter in de kerk ziet stammen uit 1856 en waren ooit in bezit van de Adel uit Oranjewoud.

greatest in de v.l. lag voor deur!

De bank met de dichte deur was van Andringa de Kempenaar en Heringa Cats zij betaalden er 140 gulden voor.

De bank met de halve deur was van de Block van Scheltinga en werd gekocht voor 120 gulden. Waarom was de één nu duurder dan de ander zult u denken? Nou de vrouwen zaten vroeger rechts van de mannen in de kerk zodat de duurste bank het mooiste uitzicht gaf.

Overigens waren het bezit van deze banken meer een statussymbool, want de Adel kwam vrijwel nooit in de kerk.

Zij bezaten ook banken in de kerk van Oudeschoot.

Mijn verhaal hier in de kerk is nu afgelopen en ik stel voor dat we naar buiten gaan voor de rest van het verhaal!

pl. 1770-1780

Zware steunbalken, ontbreekt één op de hoek, klokkengalg, terp waarop hij staat, blinde ramen.

reclame eind 19e eeuw.

Aandachtspunten Historische Wandeling met leerlingen W.A. Nijenhuischool

Enkele onderwerpen moeten tijdens de wandeling specifiek aan de orde komen.

Hier wordt in de lessen op school op in gegaan.

Na afloop van de wandeling krijgen de leerlingen een quiz waarvan ze de antwoorden tijdens de wandeling kunnen oppikken.

Het gaat daarbij om de volgende onderwerpen:

- oprichter school: Wietze Andries Nijenhuis. Het was een belangrijke man voor Katlijk. Ook oprichter van de Boerenleenbank en wethouder. Naar hem is ook de W.A. Nijenhuisweg genoemd.
- naam Katlijk: Verklaring van de naam Katlijk. Oude naam Katheleke. Leke of leek is waterloop, waterstroom. Kat is: plaats aan. Katheleke is: plaats aan een waterstroom of waterloop. Een aftakking van de Tjonger. De waterloop is er nu niet meer. Ook hierbij noemen Lyts Ketlik en Great Ketlik
- Bouwjaar kerk: Juiste jaartal is niet bekend. Waarschijnlijk gebouwd omstreeks 1550
- Bouwer kerk: Pastoor Thydardus Hiddonus, in het Fries Thyde Hiddes
- opslag, nu Liefhebberij de Hooiberg: aanlegplaats van pramen en skûtsjes, aan- en afvoer van turf, aanleg melkboot. De wijk was vroeger breder en kwam uit op de Schoterlandse Compagnonsvaart die door De Knipe en Bontebok loopt. Daar stonden ook de melkfabrieken
- standbeeld Raaptepper: Symbool van het verbouwen van rapen; zwaar werk.
- Adellijke boerderijen: namen Maria Louise (R.Hoekstra) en Sarah Suzanne (interieurboerderij)
- Bisschoplaan: Slag bij Katlijk in 1672. Bisschop van Munster, Berhard van Galen, ook wel Bommen Berend genoemd.

KATLIJK

Uit: Corpus Roemeling

Patroon: onbekend.

Bijzonderheden: de huidige kerk werd ca 1525 gebouwd▶ ter vervanging van een kerk die ca 625 m. zuidoostelijker stond.▶
Vanaf 1550 wordt hier een vicarie genoemd.▶

Pastorie

1518/9- 1538 **Tyaerdt/Titardus Hiddonis**
geeft 27 mei 1525 aan hier nu 6 jaren pastoor te zijn.▶ Hij is hier nog pastoor 4 juni 1538.▶

1552 **Hendrick Smeynck**▶

1571 - 1580 **Jacobus Wiggeri**
Op 20 september 1571 wordt hier een nieuwe pastoor geïnstitueerd.▶ Dat moet dan Jacobus Wiggeri zijn geweest, die in 1571 als pastoor wordt genoemd▶ en in 1580 uitweek; hij overleed te Groningen in 1581.▶

Vicarie

- 1550 **Lolle Jouckez.**
resigneerde als vicarius op 15 juni 1550 wegens benoeming tot pastoor te Haskerhorne*.▶

1550 - 1552 **Jelle Ayckez.**
onlangs priester geworden, ontvangt 13 juli 1550 het placet op de benoeming als vicarius alhier▶ en komt 21 augustus 1552 als zodanig voor.▶